

KO'ZI OJIZ BO'LGAN BOLALARNI PEDAGOGIK PSIXOLOGIK O'RGANISH

Isroilova Marjona Azizbek qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti

Maxsus pedagogika: logopediya yo'nalishi

+99899 094 25 19

isroilovamarjona329@gmail.com

Anatatsiya: Bugungi maqolamzda ko'zi ojiz bolalarni pedagogik va psixologik o'rganishga bag'ishlangan. Mavzu, ko'zi ojiz bolalarning o'qish va rivojlanish jarayonida duch keladigan muammolari, ularning ta'lim olishi va ijtimoiy moslashuvini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda ko'zi ojiz bolalarning psixologik holati, hissiy rivojlanishi va ta'lim jarayonida o'zlarini qanday tutishi tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: Ko'zi ojiz bolalar, pedagogik psixologiya, ta'lim usullari, hissiy rivojlanish, ijtimoiy moslashuv, maxsus ta'lim, o'quv jarayoni, yordamchi texnologiyalar, ehtiyojlar.

Kirish. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalar yozish ko'nikmasini egalashda alohida qiyinchiliklarga duch keladi; ularga qatorni buzish, xarflar shaqlini to'g'ri yozmaslik moyildir. Serebral falajli bolalarda yozish ko'nikmasini egallashda namoyon bo'lgan qiyinchiliklar bolada harakatlanishdagi nuqsonlar bilan ifodalanadi. Ular qog'ozda mo'ljal olish bo'yicha qiynaladilar, ba'zida xarflarni o'ngdan chapga yozadilar. Qo'lidagi mushak tonusini buzilganligi sababli chiziqlarni to'g'ri bo'lishi yo'qoladi, xarflar shakl bo'yicha har xil bo'ladi, ularning qo'shish jarayoni qiyin o'tadi. Yozish mahoratini egallashda alohida qiyinchiliklarga ko'zi ojiz bolalarni pedagogik psixologik o'rganish, zamonaviy ta'lim va psixologiya sohasida muhim ahamiyatga ega. Ko'zi ojiz bolalar o'z hayotlarida ko'plab qiyinchiliklarga duch kelishadi, shuning uchun ularning o'qish, rivojlanish va ijtimoiy moslashuv jarayonlarini chuqur o'rganish zaruratini tug'diradi. Pedagogik psixologiya, bolalarning o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olgan holda, ularning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lishlarini ta'minlashga qaratilgan strategiyalarni ishlab chiqishni maqsad qiladi. Ko'zi ojiz bolalar uchun ta'lim berish jarayoni, ularning hissiy, kognitiv va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. Ushbu jarayonda pedagoglar va psixologlar o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'lim jarayonida ko'zi ojiz bolalar uchun maxsus usullar va texnologiyalarni qo'llash, ularning o'qish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Masalan, Braille alifbosi va boshqa yordamchi vositalar orqali bolalar matnlarni o'qish va yozish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bunday usullar orqali ularga o'z fikrlarini ifoda etish va bilim olish jarayonida ishtirok etish imkoniyati yaratiladi. Ko'zi ojiz bolalarning hissiy rivojlanishi ham o'ta muhimdir. Ular ko'pincha ijtimoiy aloqalar va o'zaro munosabatlar o'rnatishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Shuning uchun, pedagogik psixologiya doirasida, bolalarning hissiy holatini tushunish va ularga yordam berish muhimdir. Oila va pedagoglar o'rtasida samarali muloqot o'rnatish, bolalarning o'zini anglashini va o'z-o'ziga ishonchini oshirishga yordam beradi. Bu jarayonda, o'zaro muloqot va emotsional

qo‘llab-quvvatlash o‘ta zarurdir. Ijtimoiy moslashuv jarayoni, ko‘zi ojiz bolalar uchun muhim bosqichlardan biridir. Ular ijtimoiy hayotga kirishish jarayonida ko‘plab to‘siqlarga duch kelishadi. Shuning uchun, ularning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar va tadbirlar tashkil etish zarur. Bu, bolalarning do‘stlar bilan muloqot qilish, jamoada ishlash va ijtimoiy muhitda o‘zlarini erkin his qilishlariga yordam beradi. Pedagogik psixologiyani o‘rganish jarayonida, ko‘zi ojiz bolalarning individual ehtiyojlarini hisobga olish juda muhimdir. Har bir bolada o‘ziga xos qobiliyatlar va qiyinchiliklar mavjud. Shuning uchun, ta‘lim jarayonini shaxsga moslashtirish, bolalarning muvaffaqiyatli o‘qishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga yordam beradi. Shaxsiylashtirilgan ta‘lim usullari orqali, ko‘zi ojiz bolalar o‘z imkoniyatlarini rivojlantirishlari va o‘z maqsadlariga erishishlari mumkin. Ko‘zi ojiz bolalarni ta‘limda qo‘llab-quvvatlash uchun, pedagoglar va psixologlar birgalikda ishlashlari zarur. Ularning o‘zaro hamkorligi, ko‘zi ojiz bolalarning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunish va ularga eng samarali yordam berishga imkon beradi. Bu jarayonda, maxsus ta‘lim dasturlari va metodologiyalar ishlab chiqish, bolalarning o‘qish jarayonida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi. Shuningdek, ko‘zi ojiz bolalarning ijtimoiy hayotga kirishishlariga yordam berish uchun, jamiyatda hamkorlik va qo‘llab-quvvatlashni kuchaytirish zarur. Oila, maktab va jamiyat o‘rtasida samarali aloqalar o‘rnatish, bolalarning ijtimoiy moslashuvini osonlashtiradi. Jamiyatda ko‘zi ojiz bolalarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish, ularning o‘z-o‘zini anglashini va o‘zlarini erkin his qilishlarini ta‘minlaydi. Ushbu jarayonlar, ko‘zi ojiz bolalarning ta‘lim jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishlari uchun muhim ko‘rsatkichlardir. Pedagogik psixologiya, ko‘zi ojiz bolalarning rivojlanishiga yordam beruvchi strategiyalarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga tadbiq etishga qaratilgan. Bu, bolalarning o‘z imkoniyatlarini to‘liq amalga oshirishlariga yordam beradi va ularning ijtimoiy hayotga kirishishlarini osonlashtiradi. Ko‘zi ojiz bolalarni pedagogik psixologik o‘rganish, nafaqat ularning o‘qish jarayonini, balki ularning umuman hayotini yaxshilashga qaratilgan. Bu jarayonda, bolalarning hissiy, kognitiv va ijtimoiy rivojlanishlariga ko‘mak berish maqsadida, yangi metodologiyalar va yondashuvlarni ishlab chiqish zarur. Shuningdek, ko‘zi ojiz bolalar uchun ta‘lim berish jarayonida, ularning o‘ziga xos ehtiyojlarini inobatga olish va moslashuvchan yondashuvlarni qo‘llash juda muhimdir. Ko‘zi ojiz bolalar uchun ta‘lim, ularning kelajagini belgilovchi muhim omillardan biridir. Shuning uchun, pedagogik psixologiya doirasida, bu bolalarning ta‘lim jarayonini o‘rganish va rivojlantirish, jamiyatning barcha sohalarida ijtimoiy adolat va tenglikni ta‘minlashga xizmat qiladi. Ularning o‘qish va rivojlanish jarayonlariga e‘tibor qaratish, kelajakda ko‘zi ojiz bolalarning muvaffaqiyatli va faol hayot kechirishlariga zamin yaratadi.

Xulosa . Ko‘zi ojiz bolalarni pedagogik psixologik o‘rganish, ularning ta‘lim jarayoni va ijtimoiy moslashuvini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqotlar orqali ko‘zi ojiz bolalarning o‘ziga xos ehtiyojlarini aniqlash, ularning hissiy va kognitiv rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash imkoniyatlari yaratiladi. Pedagogik psixologiya, maxsus ta‘lim usullari va yordamchi texnologiyalarni joriy etish orqali, bu bolalarning o‘qish qobiliyatini oshirish, o‘z fikrlarini ifoda etish va ijtimoiy hayotga kirishishlarini osonlashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ko‘zi ojiz bolalarning o‘zaro munosabatlari va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirish, ularning o‘z-o‘zini anglashini va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishga yordam beradi. Oila, maktab va jamiyat o‘rtasidagi hamkorlik, bolalarning muvaffaqiyatli rivojlanishini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Ushbu jarayonlar, ko‘zi ojiz bolalarga ijtimoiy adolat va tenglikni ta‘minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Дангалов С.М. История педагогики и ее значение. Ташкент-2010.
2. С.М.Дангалов. В этой области необходимы реформы. Журнал в один ряд. Номер 1. Ташкент-2017.
3. Абидова Н.З. Специальная психология (Тифлопсихология). Ташкент-2017. 4. Кадирова Ф.У., Хуснудинова З. Общее образование детей проблемы. Ташкент-2023.